

MEDIALUKUTAITO

Roope Pohjonen

MITÄ MEDIALUKUTAITO TARCOITTAÄ

- **Medialukutaidolla tarkoitetaan taitoa käyttää, lukea, ymmärtää, tulkita, ja arvioida kriittisesti erilaisia mediasisältöjä.**
- **Medialukutaito käsittää myös taidon tuottaa mediasisältöjä itse erilaisiin tarkoituksiin ja viestiä median kautta.**
- **Medialukutaitoa on myös taito käyttää mediavälineitä ja toimia turvallisesti ja vastuullisesti median parissa.**

MEDIAKASVATUS VARHAISKASVATUKSESSA

- **Kasvattajien tärkeänä tehtävänä on tukea lasta mediataitoihin tutustumisen kaikissa vaiheissa. Lapset oppivat medialukutaidon ensiaskelia heille tuttuun työtapojen kautta, esim. Leikkien, liikkuen, tutkien sekä taiteellisen ilmaisun kautta.**
- **Medialukutaito lukeutuu osaksi oppimisen alueita ja oppimiskokonaisuuksia sekä läpäisee monia laaja-alaisen osaamisen alueita**
- **Varhaiskasvatusikäisillä ensiaskeleet median tulkintaan ja arviointiin otetaan mediasisältöjen tutkimisen, ihmettelyn ja oivaltamisen kautta. Varhaiskasvatuksen nuorimpien kanssa median tulkinta alkaa kuvien ja äänten yhteisestä tarkastelusta ja median huomioimisesta osana arkea**
- **Noin 3–5-vuotiaina lapset kokevat ja sanallistavat ympäröivää maailmaa jo monin tavoin. Mediaa tutkitaan luontevana osana toimintaa: eläydytään median tarinoin, kerrotaan niistä ja tehdään omia tulkintoja. Yhdessä herätellään tietoista, uteliasta ja kyseenalaistavaakin suhtautumista koettuihin mediasisältöihin ja pohdintaa siitä, mikä on totta ja mikä satua.**
- **Eskari-iässä lasten valmius ymmärtää mediaa ihmisen tuottamana, valikoituna sisältönä kehittyä. Lapset kuitenkin tarvitsevat vielä aikuisen vahvaa tukea median ymmärtämisessä ja kokemustensa käsittelyssä.**
- **Lapsia tuetaan tavoitteellisesti monipuolisten mediakokemusten pariin ja niiden käsittelyyn erilaisin ilmaisun ja leikin keinoin**
- **Mediassa esiintyviä teemoja voidaan käsitellä lasten kanssa esimerkiksi liikunnallisissa leikeissä, piirtämällä tai draaman keinoin.**

MEDIAKASVATUSTA LIIKKUEN VARHAISKASVATUKSESSA

- Jokainen kasvattaja varmasti jollakin tapaa on jo "ajattelemattaan" opettanut lapsia median pariin liikunnan keinoin.
- Esimerkkinä liikuntahetkellä soiva musiikki.
- Kuvasuunnistus tablettien ja qr koodien avulla yms.
- Oletko koskaan tullut ajatelleeksi, kuinka mediaa voisi yhdistää osaksi pienten lasten liikuntaa? Usein ajattelemme, että median käyttö sisältää runsaasti istumista ja paikallaan oloa, mutta vaihtoehtoisiakin tapoja hyödyntää digitaalisuutta löytyy, kunhan käytämme hieman luovuutta ja mielikuvitusta!

Omat urheilukisat

Järjestäkää urheilutapahtuma ajankohtaisia urheilutapahtumia mukailen (olympialaiset, yleisurheilukilpailut). Kuvatkaa urheilu-suorituksia, haastatelkaa osallistujia ja koostakaa tapahtumasta esimerkiksi urheilu-uutiset.

Kasvumittarit

Tehkää lasten fyysistä kasvua ja kehitystä näkyväksi digivälineitä hyödyntäen. Kuvatkaa lapset esimerkiksi mittanauhan, kiipeilytelineen tai kasvattajan vieressä toimintakauden alussa ja lopussa. Tarkastelkaa kuvia ja havainnoikaa muutoksia.

MEDIAKASVATUSTA LIIKKUEN VARHAISKASVATUKSESSA

- Eläydy äänimaailmaan

Tämä harjoitus on helppo yhdistää esimerkiksi liikuntasalivuorolle tai muulle jumppatuokiolle. Harjoituksessa opitaan mm. tunnistamaan sekä nimeämään erilaisia äänimaailmoja sekä käyttämään ääntä ja kehoa itseilmaisun keinona.

- 1. Valmistele aluksi harjoitus keräämällä sopiva määrä erilaisia ääniä/äänimaailmoja, kuten liikenteen melua, viidakon ääniä, valtameren/rannikon ääniä, musiikkikonsertin ääniä jne.**
- 2. Kuunnelkaa yhdessä yksi äänimaailma kerrallaan. Mietitään sen jälkeen, kuinka äänimaailmassa voisi liikkua tai millaisia liikkeitä ääneen liittyy. Soitetaan sama äänimaailma uudelleen ja liikutaan yhdessä sen mukana. Tyyli on vapaa!**
- 3. Pohditaan kunkin äänimaailman jälkeen, millainen olo sen tahtiin liikkumisesta tuli sekä oliko äänimaailma levoton, rauhallinen, nopea, hidas jne.**

Mediahahmot liikuttavat

Hyödyntäkää lapsille tärkeitä peli- ja mediahahmoja liikkumaan innostamisessa. Liittäkää lapsia kiinnostava media sisältö tai -hahmo tuttuun liikuntaleikkiin, muuttakaa esimerkiksi Maa-meri-laiva -leikki muotoon Anna-Elsa-Olaf. Tai keksikää vaikka Ryhmä Hau -hippa!

TEHTÄVÄ

- Miettikää ryhmänä mediakasvatuksen haasteet ja sudenkuopat päiväkodeissa.
- Miten olette jo toteuttanut ja tuonut mediaa ja medialaitteita mukaan ryhmänne tai yksikkönne arkeen.
- Median ja mediakasvatuksen lisääminen liikunta/leikkihetkillä. Miten jatkossa voisitte lisätä omalla toiminnalla median mukaantuloa varhaiskasvatuksen arjessa.
- **Suunnitelkaa yhdessä uusi (tai muokatkaa vanhasta hyvästä.) liikunnallinen leikki jossa mediaa käytetään lasten kanssa.**

LINKKIVINKKEJÄ MEDIAKASVATUKSEN TUEKSI

- <https://www.mediapoluilla.fi/>
- <https://uudetlukutaidot.fi/tuki-ja-julkaisut/polkuja-medialukutaitoon-opas-varhaiskasvatukseen/>
- <https://www.mll.fi/ammattilaisille/varhaiskasvattajille/mediakasvatus-varhaiskasvatuksessa/>
- <https://www.mediataitokoulu.fi/kuuluukuvaan.pdf>
- <https://www.mediataitokoulu.fi/tehtavapankki/luotettavantiedonmetsastajat/>
- <https://mediamieli.fi/julkaisut/mediamieli-liikuttavamediakasvatus.pdf>
- <https://mediamieli.fi/julkaisut/mediataitoviikko-varhaiskasvatuksenmediavuosikello.pdf>
- [Ulvilan digiliikuntapeli - Liikkuva varhaiskasvatus](#)
- [Tunnetaitopeli 6–10-vuotiaille – Liikenneturva](#)
- [100 oivallusta mediareppuun! - Helsinki oppii - Helsingin kaupunki](#)

LÄHTEET

- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2022. Helsinki: Opetushallitus.
- Polkuja medialukutaitoon - Opas varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. 2022. Helsinki: Kansallinen audiovisuaalinen instituutti https://www.mediataitokoulu.fi/polkuja_varhaiskasvatus.pdf
- 100-oivallusta-mediareppuun. 2017. Helsinki: Helsingin kaupunki. <https://oivalluksiaeskarista.files.wordpress.com/2017/12/100-oivallusta-mediareppuun.pdf>

KIITOS

Roope Pohjonen
Varhaiskasvatuksen opettaja
Pontuksen päiväkot